

L'elaboració de pactes locals contra la segregació educativa

LA SEGREGACIÓ EDUCATIVA EN L'ÀMBIT LOCAL

Les polítiques contra la segregació esdevenen necessàries per promoure una educació equitativa i de qualitat. El nou marc legal (Decret 11/2021) i el Pacte Nacional contra la Segregació Escolar (2019) han atorgat un **protagonisme més gran als governs** locals, per una banda, en la millora dels **instruments de governança** (reforç de les oficines municipals d'escolarització i la seva participació en les taules de planificació i la comissió de garanties) i, per l'altra, en el **desplegament de pactes locals contra la segregació educativa**.

ELS PACTES LOCALS CONTRA LA SEGREGACIÓ EDUCATIVA

Els pactes locals són acords de corresponsabilitat a partir dels quals s'articula el treball compartit entre els diferents agents de la comunitat educativa. Convé ressaltar que els **pactes locals** aporten una nova mirada i amplien el seu abast en dos sentits:

1. En primer lloc, en **relació amb els agents implicats**: involucren el màxim nombre possible d'agents educatius del territori per generar compromís, articular consensos i mobilitzar recursos en la mateixa direcció.
2. En segon lloc, focalitzen **l'equitat educativa en sentit ampli**: incorporen no només l'escolaritat equilibrada, sinó també totes aquelles accions, projectes i agents que tenen a veure amb l'equitat en espais del foraescola o que connecten espais i temps educatius dins i fora de l'escola.

Els pactes locals han de contenir una part introductòria sobre el seu abast i objectiu, compartida pels agents signataris, i les línies d'actuació amb mesures concretes i temporalitzades.

De la proposta de temes que estableix la Sindicatura se'n prioritzen cinc de fonamentals, que cada municipi adaptarà segons les seves particularitats i de forma participativa amb els agents educatius:

- Detecció d'alumnat amb NEE i escolarització equilibrada abans de l'inici del curs.
- Gestió de la matrícula viva a partir de l'inici del curs.
- Millora de la zonificació escolar i de les adscripcions entre centres.
- Suport als centres d'alta o màxima complexitat.

Avantatges

La formulació de pactes locals en la lluita contra la segregació educativa ofereix diferents oportunitats per a la governança local d'aquest fenomen:

- Permeten alinear actors al voltant d'un repte comú.
- Situen la segregació en l'agenda local.
- Formalitzen regles del joc compartides.
- Prioritzen l'interès general.
- Reforcen el lideratge educatiu dels ajuntaments.

Riscos

Per tal d'assolir els objectius dels pactes contra la segregació educativa, cal tenir en compte diferents riscos amb relació al seu disseny:

- Falta de concreció.
- Objectius inassolibles.
- Manca de consens sobre el problema.
- Baixa implicació dels actors.
- Desvinculació del conjunt de polítiques d'inclusió i equitat del municipi.

AGENTS CLAU DELS PACTES LOCALS CONTRA LA SEGREGACIÓ EDUCATIVA

La lluita contra la segregació educativa requereix la implicació de tots els agents educatius del territori. El lideratge dels ajuntaments és cabdal per identificar la necessitat de combatre la segregació educativa, generar complicitats i coordinar tots els agents per a la implementació de les mesures dels pactes.

Entre els agents clau destaquen els següents:

Ajuntament

- Defineix els objectius estratègics de manera col·laborativa.
- Genera consensos interadministratius.
- Promou projectes compartits amb la resta d'agents implicats.
- Coordina el treball en xarxa entre els diferents departaments de l'ajuntament.

Centres educatius

- Afinen la zonificació per afavorir una composició social equilibrada.
- Reforcen el paper dels centres amb més complexitat i estableixen mecanismes de difusió objectiva del seu projecte educatiu.

Famílies

- Faciliten l'accés a la informació.
- Habiliten espais de diàleg.
- Promouen la confiança en tota l'oferta educativa del municipi.
- Superen les barreres lingüístiques, culturals i econòmiques.
- Impulsen campanyes de sensibilització dirigides al conjunt de la ciutadania.

Departament d'Educació

- Garanteix la distribució equitativa de l'alumnat.
- Implica els centres educatius en criteris d'equitat.
- Fomenta accions com els plans educatius d'entorn, PMOE i PROA+.

Foraescola i agents comunitaris / serveis educatius complementaris

- Estableixen sistemes de beques i bonificacions.
- Garanteixen una oferta de qualitat del foraescola, territorialment equilibrada i integrada en l'oferta educativa municipal.
- Organitzen el transport escolar per als casos en què sigui necessari.
- Sensibilitzen les famílies sobre l'impacte educatiu de les activitats del foraescola.

MODEL DE PACTES LOCALS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Aquest model proposa una metodologia general i flexible per facilitar l'elaboració de pactes locals contra la segregació educativa segons la tipologia de municipi i el nivell de consolidació de les polítiques de segregació educativa.

El model s'articula en dues etapes:

Etapa 1. Generació de condicions

L'objectiu és preparar la comunitat educativa per poder impulsar un pacte transformador, alineat amb la resta de plans estratègics existents. L'èxit d'aquesta etapa es mesura per mitjà de la construcció d'una visió compartida de la segregació i un marc sòlid de corresponsabilitat entre departament i ajuntament. Aquesta etapa es concreta en les següents fases:

- Alineació d'agents
- Diagnòstic tècnic inicial
- Elaboració d'un document de bases

Etapa 2. Elaboració i posada en marxa del pacte

L'objectiu és activar els agents implicats per formular i executar un pacte que redueixi efectivament la segregació. L'èxit es mesura mitjançant indicadors de seguiment: escolarització equilibrada i igualtat d'oportunitats en activitats educatives. Aquesta etapa s'articula en les següents fases:

- Formulació de l'acord
- Disseny de l'estratègia
- Seguiment i avaluació

Diputació
Barcelona

Àrea d'Educació